

10 november 1995

012172

Eerste Kamer

Nr. 15.761 (C 94/183)

AS

AFSCHRIJF

Hoge Raad der Nederlanden

Arrest

in de zaak van:

DE STICHTING REPRORECHT,
gevestigd te Amstelveen,
EISERES tot cassatie,
advocaat: jhr mr J.L.R.A. Huydecoper,

t e g e n

1. de vereniging NEDERLANDS BIBLIOTHEEK- EN
LECTUURCENTRUM NBLC,
gevestigd te 's-Gravenhage,
  2. de provincie NOORD-BRABANT,
gevestigd te 's-Hertogenbosch,
- VERWEERSTERS in cassatie,
advocaat: Prof. mr E.J. Dommering.

1. Het geding in feitelijke instanties

Eiseres tot cassatie - verder te noemen: de Stichting - heeft bij exploiten van 28 januari 1991 verweersters in cassatie - verder te noemen: NBLC respectievelijk de Provincie - gedagvaard voor de Rechtbank te 's-Gravenhage en gevorderd, verkort weergegeven:

- NBLC en de Provincie te bevelen een door een register-accountant gecertificeerde opgave te doen, over de periode vanaf 1 januari 1988 tot en met de datum van het te dezen te wijzen vonnis, van alle door haar vervaardigde selecties mediapublicaties, en van het aantal pagina's, de oplage en de verschijningsfrequentie van iedere zodanige selectie;
- NBLC en de Provincie te bevelen na afloop van ieder toekomstig kwartaal een gelijke opgave te doen;
- NBLC en de Provincie te veroordelen tot betaling van f 0,10 per pagina van ieder exemplaar van iedere door haar vervaardigde selectie mediapublicaties;
- NBLC en de Provincie gezamenlijk te veroordelen tot betaling van f 7.500,-- ter zake van buitengerechtelijke kosten.

NBLC en de Provincie hebben tegen deze vorderingen verweer gevoerd. NBLC heeft in reconventie gevorderd de Stichting te veroordelen tot betaling van f 14.421,45 aan buitengerechtelijke kosten.

Bij vonnis van 13 mei 1992 heeft de Rechtbank in conventie de vorderingen afgewezen en in reconventie de zaak naar de rol verwezen voor het nemen van een akte door NBLC,

met aanhouding van iedere verdere beslissing.

Tegen dit vonnis heeft de Stichting hoger beroep ingesteld bij het Gerechtshof te 's-Gravenhage. NBLC en de Provincie hebben voorwaardelijk incidenteel hoger beroep ingesteld.

Bij arrest van 28 april 1994 heeft het Hof in de procedure tussen de Stichting en NBLC het bestreden vonnis bekrachtigd voor zover in conventie geweest, en de Stichting niet ontvankelijk verklaard in haar hoger beroep tegen het vonnis voor zover in reconventie geweest. In de procedure tussen de Stichting en de Provincie heeft het Hof het bestreden vonnis bekrachtigd.

Het arrest van het Hof is aan dit arrest gehecht.

2. Het geding in cassatie

Tegen het arrest van het Hof heeft de Stichting beroep in cassatie ingesteld. De cassatiedagvaarding is aan dit arrest gehecht en maakt daarvan deel uit.

NBLC en de Provincie hebben geconcludeerd tot verwerping van het beroep.

De zaak is voor partijen toegelicht door hun advocaten.

De conclusie van de Advocaat-Generaal De Vries Lentsch-Kostense strekt tot verwerping van het beroep.

3. Beoordeling van het middel

3.1 In cassatie kan van het volgende worden uitgegaan.

(i) De Stichting is ingevolge het bepaalde bij art. 7

lid 4 van het KB van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij KB van 23 augustus 1985, Stb. 471 (hierna: het Reprobesluit), door de Minister van Justitie bij besluit van 19 februari 1986, Stb. 79, aangewezen als incasso-organisatie, die met uitsluiting van anderen is belast met de inning en verdeling van vergoedingen, verschuldigd ter zake van verveelvoudigingen van geschriften, welke vergoedingen zijn verschuldigd door de overheid, onderwijsinstellingen, bibliotheken en andere in het algemeen belang werkzame instellingen.

(ii) NBLC vervaardigt selecties van nieuwsberichten, gemengde berichten of artikelen, die worden overgenomen uit dagbladen en tijdschriften en vervolgens - veelal op onderwerp - worden gebundeld. Deze selecties, hierna aan te duiden als "knipselkranten", worden in verschillende oplage en met een verschillende frequentie per jaar tegen betaling onder de op de desbetreffende knipselkranten geabonneerde openbare bibliotheken verspreid.

(iii) De Provincie vervaardigt soortgelijke knipselkranten, die voornamelijk worden verspreid onder personen die tot haar organisatie behoren, dan wel bij haar werkzaamheden betrokken zijn.

3.2 De Stichting stelt zich op het standpunt dat de knipselkranten van NBLC en de Provincie niet vallen onder de uitzonderingsbepaling van art. 15 van de Auteurswet 1912 (hierna: Aw), en dat NBLC en de Provincie ter zake van de door hen

vervaardigde knipselkranten ingevolge de art. 2, 3 en 5 van het (op art. 16b lid 6 Aw gebaseerde) Reprobesluit aan de auteursrechthebbenden een vergoeding van f 0,10 per gekopieerde pagina verschuldigd zijn. De Stichting vordert in dit geding, kort gezegd, veroordeling van NBLC en de Provincie tot het doen van opgave van de na 1 januari 1988 door hen vervaardigde knipselkranten, met name van het aantal pagina's, de oplage en de verschijningsfrequentie van elke knipselkrant, voorts tot het doen van gelijke opgaven na elk toekomstig kwartaal, alsmede tot het betalen van f 0,10 per pagina van elke door NBLC respectievelijk door de Provincie vervaardigde knipselkrant.

NBLC en de Provincie stellen zich daarentegen op het standpunt dat genoemde uitzonderingsbepaling wel op de door hen vervaardigde knipselkranten van toepassing is. Zij voeren voorts enige verweren die in cassatie niet aan de orde zijn.

De Rechtbank heeft met betrekking tot dit geschilpunt geoordeeld, kort samengevat, dat de onderhavige knipselkranten weliswaar naar de letter niet vallen onder de in art. 15, eerste lid onder 1°, Aw gebezigde woorden "een dag-, nieuws- of weekblad of tijdschrift", maar dat het met de ratio van deze bepaling strookt aan te nemen dat zij ook op knipselkranten van toepassing is.

Het Hof heeft, na in rov. 7 van zijn arrest te hebben vooropgesteld dat de onderhavige knipselkranten "zeer wel dag-, nieuws- of weekbladen of tijdschriften kunnen worden

genoemd", op de in rov. 8 en 9 vermelde gronden geoordeeld dat zij inderdaad "dag-, nieuws- of weekbladen of tijdschriften zijn in de zin van artikel 15, eerste lid, onder 1°". Tegen dit oordeel richt zich het middel.

3.3 De onderdelen 2.1 en 2.2 van het middel - onderdeel 1 bevat slechts een inleiding - strekken ten betoge dat het uit dagbladen en tijdschriften overnemen van nieuwsberichten, gemengde berichten of artikelen niet kan gelden als "overnemen (...) door een dag-, nieuws- of weekblad of tijdschrift (...)" als bedoeld in voormelde bepaling. Zij voeren daartoe aan, kort gezegd, dat knipselkranten als de onderhavige niet kunnen gelden als dag-, nieuws- of weekblad of tijdschrift in de zin van die bepaling, dat het overnemen van publicaties in knipselkranten niet kan gelden als "reproduction par la presse" als bedoeld in art. 10bis van de Berner Conventie - bij de strekking waarvan art. 15 Aw beoogt aan te sluiten - en dat de door het Hof aangehaalde uitlatingen van bewindslieden daaraan niet afdoen.

3.4 De onderdelen zijn tevergeefs voorgesteld.

De bij de Wet van 30 mei 1985 tot aanpassing van de Auteurswet 1912 aan de Akte van Parijs van de Berner Conventie, Stb. 307, tot stand gekomen tekst van art. 15 Aw houdt blijkens de Memorie van Toelichting (Kamerstukken II 1980/81, 16 740, nr. 3, blz. 5) verband met art. 2, achtste lid, en art. 10bis,

eerste lid, van de Akte van Parijs van de Berner Conventie en is blijkens die toelichting "gebaseerd op hetgeen de Conventie bepaalt". Dit brengt mee dat bij de uitleg van art. 15 de bewoordingen en de strekking van die verdragsbepalingen in het oog moeten worden gehouden, ook wanneer de Conventie niet rechtstreeks van toepassing is. Art 10bis, eerste lid, luidt, voor zover hier van belang: "Est réservée aux législations des pays de l'Union la faculté de permettre la reproduction par la presse (...) des articles d'actualité de discussion économique, politique ou religieuse, publiés dans des journaux ou recueils périodiques (...), dans les cas où la reproduction (...) n'en est pas expressément réservée."

Zoals uit deze tekst naar voren komt, gaat het om het overnemen "door de pers" van in de pers verschenen artikelen, maar is het begrip "la presse" niet nader gedefinieerd, doch - mede - overgelaten aan concretisering door elk van de landen van de Unie. Dit schept voor hen de - door de strekking van de bepaling begrensde - vrijheid dit begrip de inhoud te geven die het beste strookt met specifieke nationale verhoudingen en een daarop afgestemde afweging van de betrokken belangen. In dit verband verdient opmerking dat art. 10bis met name ertoe strekt de "free flow of information" te waarborgen en tegenover dit algemeen belang de belangen van de auteurs van de betrokken artikelen voldoende beschermd acht door de mogelijkheid van het opnemen van een verbod van

overneming. In dit verband moet tevens worden aangestipt dat de opstellers van art. 10bis "la reproduction" - het letterlijk overnemen - van (gehele) in andere perspublicaties verschenen artikelen in dit kader klaarblijkelijk in beginsel verenigbaar hebben geoordeeld met de aard van de werkzaamheid van "la presse" in de zin van deze bepaling.

Tegen deze achtergrond komt beslissende betekenis toe aan de door het Hof in zijn rov. 8 geciteerde uitlatingen van de betrokken bewindslieden, in het bijzonder de door hen in de Memorie van Toelichting op het voorgestelde art. 15 gemaakte opmerking: "De hier voorgestelde regeling is ook voor zogenaamde "knipselkranten" bedoeld." (Kamerstukken II 1980/81, 16 740, nr. 3, blz. 5). Uit deze uitlatingen blijkt immers dat men in Nederland in dier voege gebruik heeft willen maken van voormelde, door de Conventie gelaten vrijheid, dat hier te lande mede als "tijdschrift" in de zin van art. 15, eerste lid onder 1°, Aw heeft te gelden: een bij tussenpozen, in het belang van de "free flow of information" uitgegeven publicatie die uit niets anders bestaat dan uit een naar onderwerp geselecteerde verzameling van reproducties van in verschillende dag-, nieuws- of weekbladen dan wel tijdschriften verschenen bijdragen als omschreven in de openingszin van art. 15, eerste lid, Aw. De term "tijdschrift" in art. 15, eerste lid onder 1°, is op zichzelf ruim genoeg om dergelijke knipselkranten te omvatten en tegen de achtergrond van hetgeen hiervoor omtrent art. 10bis van de Berner Conventie is

opgemerkt kan niet worden gezegd dat, ook al wijkt de Nederlandse concretisering af van die van andere Unielanden, door het brengen van dergelijke kranten onder de door deze bepaling mogelijk gemaakte overnamevrijstelling de grenzen van de aan de nationale wetgever gelaten vrijheid zijn overschreden.

Onderdeel 2.2 bevat in de laatste alinea nog een klacht die is gericht tegen 's Hofs overweging (rov. 9, eerste zin) dat gesteld noch gebleken is dat de onderhavige knipselkranten zich in enig opzicht onderscheiden van de knipselkranten van de overheid, waarop de Minister van Justitie in zijn antwoord aan het kamerlid Groenman doelde. Ook deze klacht faalt, aangezien die overweging niet blijk geeft van een onjuiste rechtsopvatting en voor het overige wegens haar feitelijke aard in cassatie niet op haar juistheid kan worden getoetst.

3.5 Ook onderdeel 3 faalt. De uitzonderingsbepaling van art. 15 Aw geldt evenzeer wanneer bij het vervaardigen van knipselkranten als de onderhavige geen "journalistieke", maar uitsluitend selecterende arbeid wordt verricht of het overnemen geschiedt door een instelling die niet kan worden beschouwd als "persorgaan" in de dagelijkse betekenis van deze term.

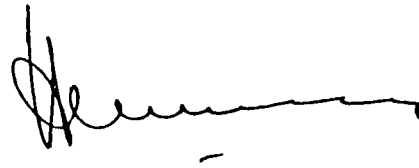
4. Beslissing

De Hoge Raad:

verwerpt het beroep;

veroordeelt de Stichting in de kosten van het geding in cassatie, tot op deze uitspraak aan de zijde van NBLC en de Provincie begroot op f 577,20 aan verschotten en f 3.000,-- voor salaris.

Dit arrest is gewezen door de vice-president Martens als voorzitter en de raadsheren Roelvink, Korthals Altes, Nieuwenhuis en Swens-Donner, en in het openbaar uitgesproken door de raadsheer Heemskerk op 10 november 1995.

Voor eensluidend afschrift,
De Griffier van de Hoge Raad
der Nederlanden,

